

Unele dificultăți de traducere a termenilor tehnici compuși din limba engleză în limba rusă

R. Railean

Prezentul articol abordează unele particularități structurale ale unităților terminologice din domeniul mecanicii și construcției de mașini. Reflecțiile autorului se bazează pe analiza contrastivă a acestor vocabulare de specialitate în limbile engleză și rusă.

Distincția limbă-vorbire-lingvaj a fost introdusă de savantul elvețian Ferdinand de Saussure în lucrarea *Curs de lingvistică generală*. După Saussure limba este sistemul de cuvinte folosit de vorbitor, vorbirea este abilitatea acestuia de a-și expune reflecțiile iar limbajul rezidă în aplicarea limbii într-o situație concretă de vorbire. Așadar, Saussure vede limbajul drept o facultate comună tuturor oamenilor, un fenomen multiplu care este concomitent individual și social și care se constituie din două aspecte : limba și vorbirea [1].

În componența limbajului ar fi plasate și terminologiile diferitor domenii de specialitate. În studiul său *Лексико-статистическое описание английского научно-технического текста*, Lukianenkov a constatat că numărul de termeni care participă la structurarea unui limbaj specializat poate varia între 2 000 și 200 000 de unități [2]. În dicționare un termen poate fi însoțit de categorii gramaticale, definiție, referințe bibliografice și, eventual, de un exemplu de utilizare.

În continuare ne vom referi la unele particularități de traducere a termenilor din limba de origine (engleza) în limba țintă (rusa) în baza materialului lingvistic din domeniul mecanicii și al construcției de mașini. Din experiența proprie am constatat că traducerea termenilor de specialitate nu este o muncă ușoară chiar dacă dispunem de un dicționar specializat în domeniu. Menționăm că dificultatea se situează, în particular, la nivelul traducerii termenilor compuși sau a îmbinărilor de cuvinte. Precizăm, de asemenea, că alegerea limbii ruse drept limbă țintă

pentru acest studiu a fost determinată de existența unor situații problematice în cadrul predării limbajului specializat studenților rusofoni.

Experiența traducerii documentelor tehnico-științifice din limba engleză în limba rusă ne-a demonstrat că una din cele mai productive metode de formare a termenilor compuși este modelul N+N (subst. + subst.) : **water jacket**, unde termenul principal apare în poziția a doua, iar primul are rolul de determinativ. O unitate terminologică compusă, în limba de origine (engleza) din două elemente poate fi tradusă în limba țintă (rusa) printr-un singur cuvânt :

screw-jaket — *данкрат*,

lightning arrester — *молниеотвод*,

wheel-borrow -- *тачка, тележка*.

În general, termenii compuși din limba engleză pot avea corespondenți în limba rusă, determinativul acestora plasându-se astfel pe post de :

1. adjectiv: **load chain** - *грузовая цепь*
tension chain - *натяжная цепь*
cargo carrier - *грузовой самолет*
2. substantiv la cazul genitiv: **track chain** - *цепь гусеницы*
gear box - *коробка передач*
3. la celelalte cazuri nominale substantivul folosește prepoziții: *для, с, к, в, под*:
oil cell – *бак для масла*
wood cement – *клей для древесины*
eye bar – *стрезень с ушко*
4. participiu: **exhaust blower** – *отсасывающий* [3].

La traducerea unui termen englez, compus din două elemente, putem recurge, în limba rusă, la un echivalent constând dintr-un singur element sau din două elemente [4]:

vibration absorber - *вибропоглотитель, поглотитель вибрации*

roller bearing - *роликоподшипник, роликовый подшипник.*

Un substantiv compus poate avea două variante de traducere : îmbinare terminologică sau cuvânt compus, în funcție de context :

heat absorption se traduce *поглощение тепла* și *тепловосприятие* ;

industrial heating se traduce *промышленное теплоснабжение* și *теплофикация.*

Termenul compus după modelul (N) + (N) + (N) + (N) ***gasoline engine water jaket*** se traduce ***водяная рубашка бензинового двигателя.*** Mecanismul traducerii este următorul: detașăm termenul compus în două sintagme: ***gasoline engine***, unde cuvântul cheie este *engine*, celălalt fiind determinativ și ***water jaket***, unde *jaket* este cuvântul cheie, iar *water* este determinativ. Sintagmele respective sunt traduse în limba rusă după cum urmează: ***водяная рубашка*** și ***бензиновый двигатель.*** Astfel, putem observa că sintagma ***water jaket*** care în engleză se plasează pe poziția a doua, vine în limba rusă pe prima poziție [5; 142].

Uneori la traducerea termenilor tehnici din engleză în rusă se recurge la substituirea unei părți de vorbire prin alta. Să luăm exemplul cuvântului ***knowledgeable*** în fraza de mai jos:

Opinions vary widely on this, but some knowledgeable people are spending a lot of time updating the DNC concept with new technology.

Мнения специалистов по этому методу очень разнообразны, однако некоторые из них посвящают много времени приведению концепции группового ЧПУ в соответствие с требованиями новой технологии [6].

Dictionarul englez - rus, 1972 ne propune drept variantă de traducere sintagma *хорошо осведомлённый*, însoțită de nota „разг”. Traducătorul își asumă, în acest caz, libertatea interpretării prin deducție logică: *knowledgeable people* ar avea drept corespondent cuvântul *специалист* [5; 146].

În concluzie putem afirma că traducătorul care execută traducerea textelor științifice din limba engleză în limba rusă își asumă, în cazul termenilor tehnici compuși, un anume model de traducere, operând, eventual, modificări ale părților de vorbire, re poziționarea acestora cu prețul păstrării intacte a semantismului enunțului.

Bibliografie:

1. Al.Graur, E. Slave, *Introducere în lingvistică*, București, 1965, p.15.
2. К.Ф.Лукияненко, *Лексико-статистическое описание английского научно-технического текста*, Канд.дис.Мн., 1969, p. 49.
3. С.А. Finch, *An approach to Technical translation*, Pergamon Press , Belfast, 1969, p.81.
4. М.В. Никитин, *Лексическое значение в слове и словосочетании*, Владимир, 1974, p. 61.
5. *Большой англо-русский словарь*/ Под ред. И.Р.Гальперина, Москва, 1972, p.142, p.146.
6. Л.С. Бархударов, *Язык и перевод*, Москва, 1975, p.26.